

8. Москалюк М. М. З історії розвитку цукрової промисловості в Україні у другій половині XIX – на початку XX ст. [текст] // Український історичний журнал. – 2008. – №2. – С. 75–85.
9. Нестеренко О. О Розвиток капіталістичної промисловості і формування пролетаріату на Україні в кінці XIX і на поч. XX ст. [текст] / О. О. Нестеренко. – К.: Політвидав. – 1952. – 180 с.
10. Субтельний О. Україна: історія / Пер. з англ. Ю. І. Шевчука; Вст. ст. С. В. Кульчицького. – 3-тє вид., перероб. і доп. – К.: Либідь. – 1993. – 720 с.: іл.
11. Фартушняк Ю. Реалізація цукру, виготовленого заводами Подільської губернії в XIX – початку XX ст. // Наукові записки ТНПУ ім. В. Гнатюка. Серія: Історія. – Тернопіль. – 2009. Вип. 2. С. 38 – 50.

Куцик Р.

Науковий керівник – доц. Гонтар Т. М.

ВЛАД ЦЕПЕШ: ІСТОРИЧНА ОСОБА ТА ДОМИСЛИ

Уже майже шість століть тягнеться за Владом Цепешем зловісна тінь його страхітливої репутації. Здається, що мова йде насправді про страховисько пекла. Кровожерливий вампір, «жах, що летить на крилах ночі», деспот, що садить на палю за найменшу провину, і т. п. Влад Цепеш перетворився в масовій свідомості на чудовисько, рівних якому не було.

Тож актуальність теми зумовлюється тим, що сьогодні, між істориками ведуться дискусії щодо такої історичної особистості, як Влад Цепеш, його політичної діяльності та значення в історичній спадщині. Також цікавим є те, що з кожним новим дослідженням додаються все нові свідчення, які спростовують або підтверджують попередні. Не менш важливим залишається те, що велика кількість людей не знає хто такий Влад Дракула і яким він був у дійсності. Більшість вважає його «чудовиськом» яке жило у період «темного середньовіччя».

Однією з причин формування такого страхітливого образу стала, ймовірно, жорстокість графа у ставленні до ворогів, особливо турок, хоча достовірних даних про це немає. Лише окремі джерела згадують про розправи Цепеша: «Сказання про Дракулу Воеводу» та анонімне донесення 1463 р. [14]. Однак, достовірність їх є сумнівною.

Важливу роль у ставленні до Влада зіграла та обставина, що постать волоського правителя зацікавила англійського письменника Брема Стокера, і в 1897 році вийшов його роман про вампіра – графа Дракулу, що став бестселером. А в тридцять років ХХ століття Хічкок зняв за романом фільм, який вийшов ще страшнішим, ніж книга. Потім образ вампіра графа Дракули був сприйнятий кінематографом і завдяки своїй ефектності став надзвичайно популярним. Кількість фільмів про Дракулу обчислюється сотнями, і весь час з'являються все нові і нові. Це у свою чергу призвело до того, що більшість людей повірили у вигадані історії про графа Влада Цепеша [10].

Щодо документальної спадщини цього бурхливого, повного кривавих потрясінь періоду румунської історії, то вона різноманітна. Найбільша кількість джерел присвячена турецько-волоській війні 1462 року, проте, в основному вони з'явилися вже після загибелі Дракули. Найціннішими документами є звіти європейських дипломатів, «Записки яничара», анонімне свідчення про нічну атаку Дракули, відносно недавно виявлене в Ватикані, «Сказання про Дракулу», складене в Угорщині послом московського царя Івана III – Федором Куріциним. Важливим є анонімне донесення, яке вперше було опубліковане в 1463 р. у Німеччині. Саме воно стало причиною негативного ставлення до графа, оскільки в ньому вперше згадуються жахливі катування, здійснені Дракулою [12].

Тож хто такий Влад Цепеш і ким він був насправді? Насамперед, варто проаналізувати прізвище чи прозвисько графа Влада. Так, А. І. Яцимирський говорить, що «російська повість Цепеша називає Дракулом (зазвичай Дракоула, рідко Дракоул). Ця форма більш правильна, ніж форма Dracul, як називають Цепеша румунські історики. Форма Дракула знаходить своє підтвердження і в латинських, і угорських документах, де Цепеш часто називається Dracula, Draculia, Draculia, Draculue, Draculyam. В одному із листів до жителів м. Сібіу від 18 серпня 1475 року сам Цепеш називає себе Dragkulya. Цепеш – це ім'я більш пізнє, дане Владу за те, що він зазвичай всіх противників саджав на кіл (рум. teara – кіл). Тогочасні джерела, і румунські та іноземні, не називають його так ніколи. І тільки в 1508 р. він названий Цепешем вперше» [9].

Отже, А. І. Яцимирський наголошує на тому, що за життя Влад Цепеш носив прізвище Дракула, а Цепеш – прозвисько, що виникло як наслідок його способів розправ із ворогами.

Щодо визначення суті самого поняття «Дракула» то історики трактують його по-різному. Так, Я. С. Лур'є пише «Дракула – «Дракон», цим прізвищем називався ще батько Влада Цепеша – Влад I (господар в 1436 – 1442, 1443 – 1447), який належав до рицарського ордену Дракона, заснованого німецьким імператором. Від батька, ім'я «Дракон» перейшло до синів, в тому числі до Влада Цепеша. Темна репутація «Саджателя на кіл» привела до того, що прізвище «Дракула» стало асоціюватися з румунським словом «drag», яке означає «диявол» [6]. Дослідник вважає, що прізвище Дракула є родовим.

В 1436 році господарем Волощини став Влад I, батько Влада Цепеша. Свою молодість Влад I провів при дворі імператора Священної Римської імперії Сигізмунда I, там же він став членом ордену Дракона, за належність до якого згодом був прозваний Дракулою. Незабаром після цього Сигізмунд I назвав Дракулу офіційним претендентом на трон Волощини [11].

В грудні 1436 новий князь переїхав до столиці Волощини Тирговіште. На той час він уже мав трьох синів: Мірчу, Влада (майбутній Влад Цепеш) і Раду, наймолодшого з хлопчиків, народженого другою дружиною Дракули, княжною з Молдови. Точні дати народження синів господаря не встановлені. Вважається, що Влад-молодший з'явився на світ між 1428 і 1431 роками в трансільванському місті Сігішоара, де в той час жив Дракула із сім'єю.

Господар прагнув дати своїм дітям, спадкоємцям волоського трону, всебічну освіту. Хлопчиків розвивали як інтелектуально, так і фізично. Відомо, що Влад Дракула (Цепеш) займався плаванням, фехтуванням, брав участь у лицарських турнірах, навчався стрільби з лука, придворного етикету і верхової їзди, в якій мав великі успіхи. Юний Дракула вивчав історію, гуманітарні науки, політичне і частково церковне право, знав кілька мов. Крім рідної румунської, він володів італійською та основами французької, слов'янською, якою велось діловодство в румунських князівствах, латиною – мовою дипломатичних кореспонденцій, німецькою та угорською [11].

Так проходило дитинство княжих синів. Хлопчики росли, здобували освіту, в той час як політика їхнього батька неминуче вела до катастрофи. Дракула прийшов до влади за допомогою Угорщини, але після смерті імператора Сигізмунда почав зближення з Туреччиною. У 1437 році він уклав союз з турками, став платити данину, а роком пізніше супроводжував султана Мурада II під час його вторгнення до Трансільванії. Така подвійна політика викликала роздратування нового воєводи Трансільванії Яноша Хуньяді, який вимагав відновлення участі Волощини у хрестових походах проти турок. Дракула намагався зберегти нейтралітет між ворогуючими сторонами, але така позиція тільки погіршила його становище. Бажаючи продемонструвати свою лояльність до султана, навесні 1443 Дракула відправив двох своїх синів у заставу дружніх відносин до Туреччини. Владу в той час виповнилося дванадцять – тринадцять років, а Раду – не більше дев'яти. Мірчу, свого старшого сина і спадкоємця престолу батько залишив у Волощині [11].

Договір між Туреччиною та Волощиною зобов'язував Дракулу не воювати проти султана, але тиск Угорщини був дуже великим, і в 1444 році він послав на допомогу хрестоносцям невеликий загін під командуванням свого старшого сина Мірчі. Дракула розумів, що таке рішення рівнозначне смертному вироку для його молодших синів, які перебували в турецькому полоні, однак готовий був принести цю жертву [11].

10 листопада 1444 року відбулася битва під Варною, що мала величезне значення для всієї Європи. На жаль, вона закінчилася розгромом християнських полків під командуванням самого Владислава III, короля Угорщини і Польщі [3, с. 95]. Тим часом, всупереч найгіршим припущенням Влада, його молодші сини не були вбиті або осліплені – дії батька викликали тільки погіршення умов їх утримання. Насправді султану не була вигідна смерть Влада і Раду – він продовжував використовувати їх для тиску на Дракулу. Незабаром туркам вдалося зломити опір молодшого бранця – Раду прийняв іслам, став фаворитом султана, а в майбутньому йому був обіцяний волоський трон [11].

На відміну від брата, Влад виявив стійкість, мужньо переносючи тяготи полону. Без сумніву, чотири роки, проведені в Туреччині, дуже сильно вплинули на формування характеру Дракули, загартували і, можливо, озлобили його.

Після розгрому хрестоносців у битві при Варні, Влад Дракула намагаючись полегшити долю своїх синів, знову відновив переговори з Туреччиною, результатом яких став новий договір. Однак ці дії не принесли свободи дітям і тільки остаточно зіпсували відносини між Волощиною і Угорщиною. Восени 1447 Янош Хуньяді прийняв рішення про проведення каральної операції. В останні дні листопада 1447 в околицях Тирговіште відбулася фатальна для Дракули і Мірчі битва. Син господаря був узятий в полон вороже налаштованими боярами і городянами, його катували і поховали живцем, а Владу I вдалося втекти з поля бою. Але він не набагато пережив Мірчу – переслідувачі наздогнали господаря неподалік від Бухареста, де і вбили його (літо 1448 р.). Усунувши Дракулу і затвердивши на троні свого ставленика Владислава II, Хуньяді повернувся до Трансильванії [11].

Політика нового волоського князя не влаштувала Мурада II і він вирішив скинути його, замінивши прийнятним для Туреччини кандидатом. Раду був занадто малий для цієї місії, тому вибір лідера на Владу. Йому присвоїли чин офіцера турецької армії і обіцяли підтримати в боротьбі за престол Волощини. Восени 1448 року, за відсутності Владислава II, який відправився в черговий хрестовий похід, Дракула увійшов до Волощини на чолі загону турецької кавалерії і без бою зайняв Тирговіште. Період першого правління Влада Дракули виявився коротким і тривав трохи більше місяця. Вцілілий під час розгрому хрестоносців у битві на Косовому полі (17-19 вересня 1448) Владислав II дізнався про узурпацію влади і, очоливши залишки угорської армії, поспішив повернутися у Волощину. Дракула програв битву з Владиславом II і змушений був тікати з країни [11].

Спочатку Дракула попрямував до Туреччини, але пробув при дворі султана недовго, побоюючись знову опинитися в турецькій в'язниці. Потім Влад перебрався до Молдови, де знайшов притулок і підтримку при дворі господаря Богдана II – брата його мачухи і друга батька. У столиці князівства Сучаві Дракула познайомився з юним Стефаном, сином і спадкоємцем господаря, який був молодший від нього приблизно на п'ять років. Кузени подружилися. Влад Дракула жив в Молдові з грудня 1448 по жовтень 1451, а потім відбулася трагічна подія, що змусила його покинути князівство. Восени 1451 господар Молдови Богдан II був убитий своїм братом Петром-Ароном. Стефан, а разом з ним і Влад, були змушені тікати з країни. Ймовірно, тільки безвихідь ситуації змусила молодих людей попрямувати в Трансильванію, віддавши себе на милість Яноша Хуньяді, людини, винної у смерті батька і брата Дракули. Влад чекав суворий прийом. У листі від лютого 1452 Янош радив городянам Брашова: «Буде краще, якщо ви полоните і виженете його з країни». Дракулі довелося покинути Трансильванію і повернутися до Молдови, де він перебував ще три роки [11].

29 травня 1453 впав Константинополь. Ця подія вразила християнський світ і посирила османську загрозу – новий турецький султан Мехмед II не збирався зупинятися на досягнутому і мав далекосяжні плани із захоплення країн Східної Європи. Однією з головних мішеней для нього стала Угорщина. У цій небезпечній ситуації Янош Хуньяді вже не міг розраховувати на підтримку Волощини. Відносини з Владиславом II погіршилися через територіальні суперечки, і трансильванський воєвода повинен був шукати інших союзників.

В 1455 році Дракула знову звернувся до Хуньяді з проханням дозволити йому жити в Трансильванії, і на цей раз йому було дозволено. Влад очолив прикордонні війська, вступивши на посаду, яку двома десятиліттями раніше обіймав його батько. Незабаром Янош Хуньяді представив Дракулу як кандидата на волоський трон угорському королю Ласло V.

Влітку 1456 турецькі війська обложили Белград – стратегічно важливу фортецю, що захищала південні рубежі Угорщини. Янош Хуньяді зумів розгромити турецький флот і змусив Мехмеда II залишити Белград. Ця перемога стала для нього останньою – в таборі переможців почалася чума, жертвою якої став і сам трансильванський воєвода.

Влад Дракула. Єдиний портрет, який написаний за життя князя, під час його ув'язнення

В кінці літа 1456 Дракула на чолі невеликого загону перейшов Карпати, і почав боротьбу з Владиславом II. 20 серпня він був убитий прихильниками Дракули, а можливо і самим Владом. Незабаром після цього Дракула зійшов на престол, а 6 вересня 1456 р. склав присягу угорському королю Ласло V. Так почалося друге, найбільш важливе і тривале правління Влада Цепеша [11].

Цепешу вдалось добитися консолідації князівства. Він приймав заходи для зміцнення державного апарату і воєнних сил. Своєю резиденцією господар зробив фортецю Бухарест [7, с. 74].

Вступивши на престол, Влад перш за все розправився з бунтівним боярством, яке було налаштоване проти нього [2, с. 359]. Він набрав своїх прихильників з числа селян, які виявили хоробрість під час бойових дій, передавав їм землю, конфісковану у старих бояр [11].

Бажаючи стабілізувати економічне становище в князівстві, Цепеш став допомагати місцевим торговцям. В 1459 р. він заборонив іноземним

купцям їздити по країні, обмежив їх торгівлю до декількох ярмарків в пограничних місцях. Така політика викликала незадоволення у трансільванських купців, які підтримували проти Влада інших претендентів на престол Волощини [7, с. 75].

Влад Дракула надавав дуже великого значення посиленню ролі Православної Церкви в країні. До наших днів дійшло чимало документів, в яких князь жалує монастирям різні привілеї, дарує землі. Дракула також будував нові церкви і монастирі, зміцнював старі, в тому числі і Снагов, який його зусиллями перетворився на добре укріплену фортецю і центр православ'я [11].

Одночасно з посиленням центральної влади в князівстві, Дракула прагнув поліпшити відносини з сусідніми християнськими країнами і в першу чергу з Трансильванією, що входила до складу Угорського королівства. Ці спроби не увінчалися успіхом. Саксонці відкрито підтримували суперників Дракули, порушуючи умови підписаного в 1456 році договору з Волощиною. Така позиція саксонських міст змушувала Дракулу неодноразово здійснювати рейди в Трансильванію в 1457 – 1460 рр., метою яких була ліквідація бояр-змовників і їх ставлеників, котрі знайшли притулок на цій землі [11].

В 1457 році Дракула допоміг зійти на молдавський престол своєму другу і кузену Стефану Великому (1457–1504), а роком пізніше – сприяв приходу до влади в Угорщині Матіаша Корвіна (1458–1490), молодшого сина Яноша Хуньяді. Влад був впевнений, що оточив себе надійними союзниками [11].

В 1461 р. Цепеш відмовився платити данину османам. Він не тільки не доправив її до Порти, але й жорстоко розправився з послами султана, який вимагав від господаря 10 тис. золотих [11]. Зимом 1461/62 г. він неочікувано рушив зі своїм військом на південний берег Дунаю і розгромив всі османські укріплені пункти від Рахова до Кілії [8, с. 257].

Виклик султану був кинутий. Розуміючи неминучість війни з турками, Дракула звернувся за допомогою до європейських монархів, але не отримав реальної підтримки [11]. До літа 1462 стало остаточно ясно, що Дракулі доведеться одному протистояти Османській імперії. Мехмед II зібрав найбільшу з часу підкорення Константинополя армію, чисельність якої, на думку різних істориків, перевершувала чисельність армії Дракули в два, а за деякими відомостями і в десять разів. Військо Влада ледь нараховувало 10 тисяч чоловік, тому він вирішив вести не відкритий бій, а малу партизанську війну [5, с. 289].

4 червня 1462 турецька армія вторглася на територію Волощини. Після першого кровопролитного бою на Дунаї Дракула почав тактичний відступ, заманюючи ворога вглиб країни. Турки стрімко просувалися вперед. За наказом князя селяни спалили свої села і посіви,

сховали в горах худобу, отруїли воду в колодязях, і багатотисячна армія, втратила можливість поповнювати запаси продовольства, знемагаючи від спраги, йшла по випаленій землі під немилосердним палючим сонцем. Але і вночі вороги не знали спокою, під покровом темряви Дракула нападав на їх табори, сіючи паніку і смерть [11]. Захищаючи свою землю він безжально винищував ворогів, саджав полонених на кіл, використовуючи проти турків поширене в самій Османській імперії катування [1, с. 93]. Але ці катування в основному робилися щоб налякати ворогів. Можливо, саме це і стало причиною слави Влада як «Великого нелюда», самі ж турки називали влада «чучельником» [11].

Незважаючи на труднощі походу, султан продовжував рухатися до своєї мети і до середини червня досяг столиці Волощини Тирговіште. Тут Мехмед II мав намір звести на трон Раду Красивого. Але столиця нескореної Волощини перетворилася на місто мертвих – ворота фортеці були відкриті, а навколо знаходилось безліч посаджених на кіл турецьких полонених. Вражений цим видовищем, султан так і не зважився увійти в Тирговіште, наказавши розбити табір неподалік від міста [11].

Таким чином, захоплення столиці Волощини обернулося зловісним фарсом, а Мехмед II повинен був визнати, що так і не вирішив жодної з поставлених перед ним завдань. Дракула не був повалений, його армія не була розбита, у той час як турки зазнали втрат.

Однак, незважаючи на невдачі султана, було ясно, що він все одно буде продовжувати військові дії і за рахунок чисельної переваги своєї армії рано чи пізно доб'ється перемоги. Дракула розумів, що тільки смерть Мехмеда II може покласти край турецькій навалі, а тому відважився на відчайдушний крок, вирішивши убити султана в його ж таборі. У ніч на 17 червня 1462 року, господар на чолі семитисячного волоського загону увірвався на територію турецького табору, знищуючи всіх, хто зустрічався йому на шляху. Несподівана нічна атака викликала паніку, і перелякані турки почали вбивати один одного, збільшуючи і без того величезну кількість жертв. Якби не зрада одного з командирів армії Дракули, який повинен був атакувати турецький табір ззовні, але не зробив цього, військо Мехмеда II було б повністю розбите. Тим не менш, втрати турків були дуже великі, так у звіті венеціанського посла Доменіко Балбея, відправленого Дожеві з Константинополя 28 червня 1462, говориться що «волохи втратили близько 5000 своїх людей, а турки 15000» [12]. Саме це змусило султана поспішно покинути околиці Тирговіште. По суті, нічна атака Дракули привела до розгрому армії підкорювача Константинополя і втечі султана. Хоча автор «Записок яничара» стверджує, що султан не вдавався ні до якої втечі, а лише «доручив країну його брату і поїхав геть» [4, с. 88].

Турецька армія відступила до Молдови, Дракула продовжував переслідувати її і, тут сталася подія, яка різко змінила перебіг кампанії. Молдавський господар Стефан вступивши в змову з султаном і Раду Красивим несподівано атакував волоські війська, завдавши удар в спину своєму другу. Через отриманого поранення Стефан незабаром перервав свою участь у бойових діях, однак його зрада вже зіграла фатальну роль у долі Влада – удача відвернулася від князя, і тепер він терпів одну поразку за іншим. До цього часу Мехмед II вже покинув територію Волощини, залишивши частину своїх військ Раду, якому тепер потрібно було самостійно захопити волоський трон. У князівстві почалася громадянська війна, що отримала назву «війни між братами». Армія господаря танула на очах, і він міг розраховувати тільки на підтримку Матіаша Корвіна [11]. Тож Дракула поїхав до Трансільванії і вступив у переговори з угорським королем Матіашом Корвіном, обговорюючи деталі нового походу проти турків, які окупували Волощину. Але 26 листопада 1462 р. за наказом самого ж Корвіна відбувся несподіваний арешт волоського князя. Влада відправили в угорську столицю Буду, де він без суду і розслідування знаходився в тюрмі близько дванадцяти років [1, с. 93].

За свідченнями автора «Угорської хроніки» Антоніо Бонфіні, Матіаш Корвін отримав від папи Пія II сорок тисяч гульденів на проведення хрестового походу, але не використав ці гроші за призначенням. Король просто привласнив їх і переклав вину за зірваний похід на свого васала, який нібито вів подвійну гру [1, с. 94]. Саме це стало причиною арешту.

Але цьому ніхто не міг повірити, оскільки Влад був постійним противником турків. Бажаючи дізнатися, що сталося насправді, папа Пій II доручив своєму посланцю в Буді Ніколасу Модруссе на місці розібратися в цій справі. Князя звинувачували в жорстокості, яку він нібито проявляв по відношенню до саксонського населення, яке входило до складу

Угорського королівства Трансильванії. За свідченнями Модруссе, Матіаш Корвін особисто розказував про злодіяння свого васала, а потім пред'явив деякий анонімний документ, в якому, з німецькою пунктуальністю говорилось про криваві справи «великого нелюда». В донесенні говорилось про десятки тисяч замучених мирних жителів і вперше згадувались історії про заживо спалених бідняків, про посаджених на кіл монахів, про те, як Дракула наказав прибити цвяхами шапки до голів.

Невідомий автор зрівняв волоського правителя з тиранами древності, стверджуючи, що під час його правління Волощина нагадувала «ліс із посаджених на кіл» людей. Саме це донесення і започаткувало славу Влада як жорстокого правителя. Існує ряд поглядів щодо цього документа. Більшість істориків вважає, що це є фальшиве донесення, яке було складане Матіашом Корвіном з метою виправдання незаконного арешту Влада Дракули перед папою [1, с. 95]. Також Матіаш звинувачував полоненого у королівській зраді, доказуючи листами, які нібито були адресовані Владом Дракулою султану, де говорилося що Влад просив у султана прощення і обіцяв надати допомогу туркам проти Угорщини. Хоча насправді ці листи були створені саксонцями з метою помститися волоському князю. Але для папи Пія II таких даних було достатньо і він вирішив не втручатися в справи угорського короля [5, с. 289].

**Бенкетуючий Дракула.
Ілюстрація до друкованих
брошур «Про одного
великого нелюда»**

командуванням були взяті фортеці Шабац і Сребрениця [3, с. 96].

За рік до звільнення Дракули, з Волощини був вигнаний Раду і престол захопив Басараб Лайота. На початку він був ставлеником Молдавії, але згодом перейшов на бік турецького султана. Молдавському правителю Стефану Великому довелося вести часті війни з ним. Тому після дворічного звільнення Влад в якості одного із командуючих угорською армією виступив в похід разом з молдавськими військами проти турків. В листопаді війська Дракули увійшли до Волощини вигнавши турецькі війська. Басараб Лайота був переможений і 16 листопада 1476 р. волоський престол знову зайняв Влад Дракула [7, с. 89]. Але його правління було надто коротким – цього ж року в грудні він помер. Існує ряд версій цієї смерті. Відповідно до однієї з них, у Влада був слуга – агент султана, який користувався повною довірою господаря і всюди його супроводжував. Він нібито й убив Цепеша, підібравшись до нього зі спини і відрубавши голову, яку відвіз до Константинополя [13]. Зокрема нам відомо, що голову Дракули передали в подарунок турецькому султану, і він наказав виставити її на одній із площ Константинополя [1, с. 96].

Друга версія базується на листі молдавського господаря Стефана Великого, який пише, що Влад вбив Басараб Лайота [12].

А сам Матіаш, відчуваючи непохитність своїх звинувачень, продовжував дискредитувати Влада III. Поема Михаїла Бехайма, створена на основі анонімного донесення, гравюри які зображували жорстокість тирана, були розіслані повсюди, щоби усі дізналися про страшного деспота, врешті було створено багато друкованих брошур під загальною назвою «Про одного великого нелюда» – усе це повинно було сформулювати негативне ставлення до Дракули, перетворивши його з героя на злочинця. Слід зауважити, що саме під час цього ув'язнення за наказом Матіаша, був написаний єдиний за життя Влада портрет. Мабуть угорський король хотів побачити зображення чудовиська, але отримав образ благородного князя [1, с. 95].

Під час правління Раду Красивого Волощина повністю підкорилася Туреччині, що не могло не тривожити нового римського папу Сікста IV. Можливо саме втручання папи дозволило Владу вийти на волю. Умовами звільнення князя з тюрми стали його перехід з православної віри в католицьку і одруження з двоюрідною сестрою Матіаша Корвіна [1, с. 95]. Після цього у 1474 р. Влад вийшов на волю. Протягом 1475 – 1476 років він веде бої у Сербії, де під його

Є й третя версія – про випадкову смерть Дракули. Дуже докладно описана загибель Влада в «Сказанні про Дракулу Воеводу». За цією версією Влад був вбитий під час однієї із сутичок з турками, власними ж воїнами, які прийняли його за ворога оскільки він, як завжди, під час бою був одягнений по-турецьки [14].

Аналіз цих версій приводить до висновку, що скоріш за все Влад був вбитий дружинниками волоських боярів, які були протурецької орієнтації, і сталося це під час однієї із битв з турками.

Отже, дуже ймовірно, що Влад Цепеш насправді не був ніяким страховиськом із пекла, а тим більше кровожерливим вампіром. У його політиці простежується певна жорстокість, але це тому, що він, як більшість тогочасних правителів, намагався зміцнити свою владу. Саме за його правління Волощина досягла певної соціально-економічної та політичної стабілізації, покращила відносини із сусідніми країнами. Влад був одним із тих, хто рішуче діяв у вирішенні проблем країни. Він досить благородно і мужньо захищав кордони своєї держави від турецьких поневолювачів, у той час, коли більшість сусідів відмовилися надати допомогу. Треба відзначити, що Влад Цепеш користувався підтримкою самого папи римського, який надавав матеріальну допомогу проти турецької загрози і який допоміг Владу вийти на волю із в'язниці.

Тож Дракула став своєрідним захисником кордонів європейських держав. Але через те, що основна увага була спрямована на зовнішньо-політичний курс, Влад не зміг повністю усунути внутрішню опозицію. Через це його влада була хиткою, йому постійно протидіяла боярська знать, а тут ще й сусідні країни прагнули захопити волоський трон, навіть близький друг, молдавський господар Стефан Великий, відвернувся від нього. Цепеш опинився в колі ворогів, які хотіли його смерті, чого і домоглися. Так закінчилося правління однієї з найбільш таємничих особистостей в історії.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Артаманова Е. Легенда о «Великом изверге»: [Влад Дракула] // Наука и жизнь. – 2005. №2. – С. 92–97.
2. Балух В. О. Історія середніх віків: У 2-х Т. – Т. 2 Високе і пізнє Середньовіччя курс лекцій / В. О. Балух, В. П. Коцур. – Чернівці: ТОВ «Наші книги». – 2010. – 616 с. – іл., карти.
3. Гловацький А. Влад Цепеш: політичний портрет // Студентський науковий вісник ТНПУ ім. В. Гнатюка. – Тернопіль. – 2010. – Вип. 24. – С. 94 – 96.
4. Записки янычара [текст] / Написаны Константином Михайловичем из Островицы: введ., пер. и коммент. А. И. Рогова; отв. Ред. В. Д. Коралюк. – М.: Наука. – 1978. – 136 с.
5. История Валахии и Молдавии. История Румынии. Дракула. Подлинная история Влада Цепеша / Сост. : А. Р. Андреев, С. А. Шумов. – М.: Альтернатива-Евролинц. – 2003. – 320 с., ил.
6. Лурье Я. С. Повесть о Дракуле / Я. С. Лурье. – М. – 1964.
7. Семенова Л. Е. Княжества Валахия и Молдавия. Конец XIV – начало XIX в. (Очерки внешнеполитической истории) / Л. Е. Семенова. – М.: Индрик. – 2006. – 432 с., ил.
8. Поп И.-А. История Румынии / И.-А. Поп, И. Болован и др. Пер. с рум. – М.: Издательство «Весь мир». – 2005. – 680 с.
9. Яцимирский А. И. Повесть о мутьянском воеводе Дракуле в исследовании румынского ученого. Отзвѣ о книгѣ: I. Bogdan. Vlad Tepesh. Bucuresti. – 1896.
10. http://x-files.org.ua/articles.php?article_id=2305&rowstart=1
11. <http://etxea.narod.ru/html/dracula/biogr1.html>
12. <http://etxea.narod.ru/html/dracula/sources.html>
13. <http://drakula.org/library/mihai/index.shtml>
14. <http://www.vostlit.info/Texts/rus/Janicar/rametext2.htm>

Прийдун С.

Науковий керівник – доц. Гонтар Т. М.

ПОЛІТИЧНА БІОГРАФІЯ ІГНАЦІЯ ЛОЙОЛИ

Постать Ігнація Лойоли є однією з найзагадковіших і спірних в добу середньовіччя, адже його діяльність мала величезне значення, та навіть сьогодні число членів «Товариства Ісуса Христа» налічує близько двадцяти тисячі в 127 країнах світу.